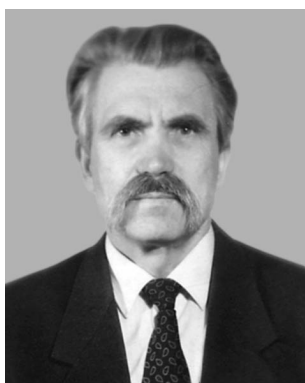

Л. В. Стасів

Лук'яненко Левко Григорович

ЛУК'ЯНЕНКО Левко Григорович (24. 08. 1927, с. Хрипівка Городнян. р-ну, нині Черніг. обл. – 07. 07. 2018, Київ) – учасник правозахисного національно-визвольного руху, політичний діяч, дипломат. Герой України (2005). Національна премія України імені Т. Шевченка (2016). Почесна відзнака Президента України (1992). Ордени князя Ярослава Мудрого 5-го ступ. (2007), Свободи (2016). Народний депутат України (1990–92, 1994–98, 2002–06, 2006–07). Член НСПУ (2002). Почес. д-р права Альберт. університету (Канада, 1993). Закін. Моск. університет (1958). Для організації боротьби за самостійність України приїхав у Львів. область. Працюючи у Радехів. райкомі КПУ, заснував разом із С. Віруном та [І. Кандибою](#) підпіл. організацію «Укр. робітн.-селян. спілка», що ставила за мету боротися за вихід України зі складу СРСР шляхом референдуму на основі конституцій СРСР і УРСР та норм міжнар. права. Для розширення її мережі 1959 переселився у м. Глиняни і перейшов працювати в адвокатуру. Розробив стратегію виведення України з-під влади Москви. 22 січня 1961 заарешт., у травні того ж року у складі 7-ми чл. організації за звинуваченням у зраді батьківщини засудж. до розстрілу (72 доби провів у камері смертників), згодом заміненого на 15 р. таборів суворого режиму. Покарання відбував у мордов. і перм. таборах та Владимир. в'язниці (усі – РФ). Брав активну участь у боротьбі політв'язнів зі свавіллям адміністрації, писав і підписував різноманітні листи до рад. керів. органів і міжнар. організацій, зокрема 1969 разом із [М. Горинем](#) та І. Кандибою звернувся до Комісії з питань прав людини при ООН із протестом проти отруєння ув'язнених хім. препаратами. У січні 1976 звільнений. Мешкав у Чернігові, працював електриком у дит. лікарні. Восени того ж року став чл.-співзасн. Укр. Гельсин. групи. Написав звернення до Белград. наради 35-ти країн з приводу дискримінації українців щодо права на еміграцію, самвидав. ст. «Зупиніть

кривосуддя!», «Проблеми інакодумства в СРСР» та ін., виступив на захист художника *Л. Рубана*, радіо «Свобода» озвучило його нарис «Рік свободи». 12 грудня 1977 заарешт. удруге. Оголосив голодування, відмовився давати свідчення та від рад. громадянства. У червні 1978 як особливо небезпеч. рецидивіст засудж. до 10-ти р. позбавлення волі й 5-ти р. заслання. Покарання відбував у мордов. таборах і спец. в'язниці у с-щі Кучино (Перм. обл.), заслання – у Томській обл. (РФ). У березні 1988 заочно обраний головою Укр. Гельсин. групи (незабаром перейм. в Укр. Гельсин. спілку), у грудні того ж року звільнений, на поч. 1989 повернувся в Україну. Від весни 1990 (з перервами) – голова УРП, створ. на основі Укр. Гельсин. спілки. Співавтор [Декларації про державний суверенітет України](#), автор Акта проголошення незалежності України. 1992–93 – Надзвич. і Повноваж. Посол України в Канаді. Голова Асоц. дослідників голодоморів в Україні. Автор кн. «Рік свободи» (Швейцарія, 1977), «Вірую в Бога і в Україну», «За Україну, за її волю...», «Сповідь у камері смертника» (усі – 1991), «Не дам загинуть Україні!» (1994), «Народження нової ери» (1997), «На землі кленового листу» (1998), «Злочинна суть КПРС–КПУ. Нюрнберг-2» (2001), «Маршал Жуков і українці у Другій світовій війні» (2002), «Національна ідея і національна воля» (2003), «Незнищенність» (2004), «3 часів неволі» (2005–12, т. 1–5), «До історії Української гельсинської спілки» (2010), «Де ти, доле України?» (2011), «Тут мій дух» (2013, т. 1, 2), «Від хохла до українця» (2014; усі – Київ).

Рекомендована література

1. Світличний І. До справи Л. Лук'яненка та інших // Укр. юристи перед судом КГБ. Мюнхен, 1968;
2. Кудірка С. З Л. Лук'яненком у тюрмі // Шлях перемоги. 1975, 9, 23 берез.;
3. Рахманний Р. Левко Лук'яненко // Свобода. 1978, 31 серп.;
4. Зупиніть кривосуддя!: справа Л. Лук'яненка. Мюнхен, 1980;
5. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років. К., 1995;
6. Веселова О. З історії створення і діяльності Асоціації дослідників голодоморів в Україні (АДГУ). К., 2007.

Бібліографічний опис:

Лук'яненко Левко Григорович / Л. В. Стасів // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59216>. – Останнє поновлення : 2019.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).